

Länsövergripande riktlinje för familjecentraler i Jämtlands län

FÖR ÖPPEN FÖRSKOLA, SOCIALTJÄNST OCH
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD I JÄMTLANDS LÄN

Länsövergripande riktlinje för familjecentraler i Jämtlands län

I samverkans forum med länets familjecentraler och i styrgrupp för familjecentraler inom Östersunds kommun sågs behov under 2020 om revidering och uppdatering av lokala samverkansavtal. Samordnande BHV-sjuksköterska och samordnare för regionens verksamheter inom länets familjecentraler, Region Jämtland Härjedalen, uppdrog därför under 2022 förslag till följande dokument.

Verksamheten vid en familjecentral är mångfacetterad och ska möta alla barn och deras föräldrar i flertalet skeden i livet i ett samhälle som ständigt är under förändring -därav initierades detta utvecklingsarbete.

Den länsövergripande riktlinjen har tagits fram på uppdrag av samverkansarenan SamReKo Hälsa- och sjukvård, skola och IFO (tjänstepersoner i samverkan). Barnarenan (förtroendevalda i samverkan) har rekommenderat kommunerna och Region Jämtland Härjedalen godkänna riktlinjen.

Dokumentet innehåller dels en övergripande beskrivning av arbetet vid en familjecentral där syfte och mål beskrivs, samverkan, styrning och ledning m.m. Vidare innehåller dokumentet även en mall för kommunövergripande samverkansavtal för varje familjecentral, beskrivning av samordning vid varje familjecentral samt mall för uppföljning av varje verksamhet vid länets alla familjecentraler.

Innehåll

LÄNSÖVERGRIPANDE SAMVERKANSAVTAL FÖR FAMILJECENTRALER I JÄMTLANDS LÄN.....	1
INLEDNING	4
Syfte och övergripande mål	4
Familjecentralens uppdrag	4
Det nya uppdraget	4
Nationell vägledning för familjecentral	5
Verksamheternas uppdrag vid en familjecentral	5
BAKGRUND.....	7
Familjecentralens fyra ”ben”	7
Mödrahälsovård - Barnmorskemottagning	7
Barnhälsovård – Barnvårdscentral	7
Öppen förskolan	8
Förebyggande socialtjänst	8
Det gemensamma uppdraget kring samverkan inom varje familjecentral	9
STYRNING OCH SAMORDNING PÅ FAMILJECENTRALEN.....	10
Att leda familjecentralen.....	10
Vilka ska ingå i en styrgrupp?	10
Styrgruppens uppdrag	10
Kontinuitet i styrgruppen	10
Gemensamma dokument	11
Samordnare på Familjecentralen.....	11
REFERENSER	12
BILAGA 1	13
Samverkansavtal för Familjecentralen namn på familjecentralen i namn på kommunen	13
Verksamhetens mål och inriktning	13
BILAGA 2.....	19

Samordnarfunktionen på familjecentralen ange namn på aktuell familjecentral samt inom vilken kommun	19
BILAGA 3	23
Verksamhetsberättelse och plan (årlig)	23
Introduktion	23
Inledning	23
Verksamhetens mål och inriktning	23
Mall - Verksamhetsberättelse och plan	25
Familjecentral (fyll i namn)	25
BILAGA 4	27
Självreflektion för dig/ er som personal på Familjecentralen	27
BILAGA 5	30
Instruktion självreflektion	30
Självreflektionsinstrument för familjecentraler	30
BILAGA 6	31
Årshjul familjecentraler	31
Årshjul fyll i aktuellt år	31
BILAGA 7	32
Nationell beskrivning av samtliga kompetenser inom en familjecentral	32
Socionomen på familjecentralen – Nationell beskrivning	32
Pedagogen på familjecentralen – Nationell beskrivning	32
Barnhälsovårdssjuksköterska på familjecentralen – Nationell beskrivning	32
Barnmorskans roll på familjecentralen – Nationell beskrivning	32

Inledning

Syfte och övergripande mål

En familjecentral/familjecentralsliknande verksamhet skall vara hälsofrämjande, generell, tidigt förebyggande och stödjande och riktas till blivande föräldrar/föräldrar och barn. Detta är i enlighet med Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter inkluderat artiklar om barnets rätt.

Familjecentralens syfte är att i samverkan minska den fysiska, psykiska och sociala ohälsan bland barn, att minska ojämlikheten i hälsa bland barn samt minska risken att barn hamnar mellan samhällets trygghetssystem.

Familjecentralens uppdrag

Sedan Föreningen för Familjecentralers främjande (FFFF) grundades år 2000 har familjecentralens uppdrag varit desamma. FFFF har genom ett antal utvecklingsarbeten under senare år tillsammans med myndigheter, forskare, föreningens regionala kontaktpersoner från majoriteten av Sveriges regioner samt ett antal medlemmar, sett ett behov av att revidera det ursprungliga uppdraget. Revideringsbehovet blev särskilt tydligt under 2019/2020 års arbete med att, med hjälp av programteori, systematisera arbetet som sker på familjecentralerna runt om i landet. Detta, tillsammans med ny kunskap kring föräldraskap och samband mellan skydds- och riskfaktorer för barns hälsa, har lett till att FFFF uppdaterat familjecentralernas uppdrag för att uppnå sitt mål. (2).

Det nya uppdraget

Familjecentralens utökade uppdrag är precis som tidigare att främja trygga uppväxtvillkor för barn genom att sprida kunskap till och stödja blivande föräldrar, föräldrar och andra viktiga vuxna runt barnet. Detta för att skapa trygghet för barnet under dess tidiga levnadsår. Fler och fler familjecentraler utvecklas med fler samverkanspartner och utökar sitt uppdrag för att stödja föräldrar under barnets hela uppväxt. Hur verksamheten ser ut och planeras ska precis som tidigare formas utifrån barnfamiljernas behov och önskemål och handlar om att utifrån hela familjens livssituation främja en god hälsa hos barn och föräldrar. (2).

På familjecentralen samordnas och samlokaliseras främjande och förebyggande arbete för barn och föräldrar eller andra viktig vuxna runt barnet. Det innebär att familjecentralen, precis som tidigare, fungerar som **en** ingång för att nå alla barn och föräldrar och samtidigt erbjuda kompletterande stödformer för föräldrar som är i behov av det. Familjecentralen är alltså en arena där kommuner och regioner genomför tidiga insatser dels inom sina respektive verksamheter men också gemensamt i samverkan.

För att nå familjecentralernas övergripande syfte och mål ska de fyra verksamheternas hälsofrämjande och förebyggande gemensamma arbete utgå från följande uppdrag, alla med utgångspunkt från familjens livssituation och genom samarbete, samordning och samverkan (2):

- Erbjuda lättillgängligt stöd.
- Vara ett kunskaps- och informationscentrum.
- Stärka arbetet Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (1).
- Skapa arbetsformer där barn och föräldrar är delaktiga.
- Främja en gynnsam fysisk, psykisk och social utveckling för barn.
- Uppmärksamma barn och deras familjer där tecken finns på avvikande utveckling.
- Stärka samspelet och en god relation mellan barn och föräldrar.
- Erbjuda tidiga insatser till blivande föräldrar och familjer med barn.
- Stärka barn och föräldrars sociala nätverk.
- Stärka ett jämställt föräldraskap.
- Stärka barns språkutveckling.
- Stärkt integration.

Ovanstående generella uppdrag är basen i familjecentralen. En viktig kunskap och utgångspunkt för alla som arbetar med och för blivande föräldrar, barn och föräldrar och andra viktiga vuxna runt barnet är att människor är olika. De har olika behov och förutsättningar. Det är därför viktigt att erbjuda ett målgruppsanpassat stöd i föräldraskapet och arbeta kompensatoriskt – proportionell universalism (2).

Nationell vägledning för familjecentral

Verksamheternas uppdrag vid en familjecentral

Nedan presenteras de fyra verksamheterna, Barnmorskemottagning, Barnhälsovården, öppna förskolan samt förebyggande socialtjänsts, gemensamma uppdrag för att skapa en god samverkan inom familjecentralen och tillsammans med andra aktörer med barn och familj i fokus (2).

Samverkande parter bidrar enligt överenskommelse i ett *samverkansavtal* (bilaga 1) till att skapa en god samverkan med verksamheterna inom familjecentralen och med andra aktörer genom att (2):

- Medarbetaren har kunskap om innebörden av att verksamheten är en del i en familjecentral och att uppdraget på familjecentralen är bredare än den egna professionens uppdrag.
- Medarbetaren har kännedom om familjecentralens övriga verksamheters uppdrag, regelverk och kompetenser inom familjecentralen.
- Medarbetarna har en samsyn om familjecentralens mål, uppdrag och arbetsätt.

- Parterna ska i samverkan möjliggöra för att göra barn och föräldrar delaktiga i familjecentralsarbetet.
- Parterna ska i samverkan identifiera behov hos barn och föräldrar, initiera kontakt och slussa vidare med för situationen aktuell aktör, efter medgivande från föräldern både inom och utanför familjecentralen, såsom läkare, psykolog, socialtjänstens myndighetssida m.fl.
- Parterna skall gemensamt stödja barn och deras familjer där tecken finns på avvikande utveckling med familjernas godkännande.
- Erbjudna föräldraskapsstöd, under och efter graviditeten samt under förskoleperioden i grupp såväl som individuellt i samverkan med övriga aktörer på familjecentralen. Speciellt för de familjer som inte har möjlighet eller kapacitet till att delta på aulaföreläsningar.
- Alla professioner deltar och bidrar på samverkans-/ teammöten samt andra gemensamma möten och planeringsdagar för familjecentralen.
- Delta i gemensam utbildning och handledning.
- Vara uppdaterad på barn och föräldrars behov, hur familjer har det och vara öppen för alla olikheter hos familjerna lokalt, regionalt och nationellt.
- Bidra till framtagande av verksamhetsplan och verksamhetsberättelse för familjecentralen.

För mer kunskap läs den [Nationella Vägledningen för Familjecentral](#).

Bilagor för förtydliganden av dokumentet återfinns enligt:

- Bilaga 1 - *Samverkansavtal för familjecentralen i XX kommun*
- Bilaga 2 - *Samordnarfunktionen på familjecentralen*
- Bilaga 3 - *Verksamhetsuppföljning och plan inkl. mall*
- Bilaga 4 - *Instrument för självreflektion*
- Bilaga 5 - *Instruktion självreflektion*
- Bilaga 6 - *Årshjul familjecentraler*
- Bilaga 7 - *Nationell beskrivning av samtliga kompetenser inom en familjecentral*

Bakgrund

Familjecentralens fyra "ben"

Mödrahälsovård - Barnmorskemottagning

Barnmorskemottagningen (BMM) spelar en central roll för kvinnors och familjers hälsa genom rådgivning och insatser inom sexuell och reproduktiv hälsa. I uppdraget ingår att minimera risker och sjuklighet för kvinnor och barn under graviditet, förlossning och spädbarnstid. Folkhälsoperspektivet genomsyrar allt arbete. Målsättningen är att i varje enskilt möte och i föräldragrupper uppmärksamma levnadsvanor, att nå alla och samtidigt identifiera individer med behov av extra stöd och initiera insatser i samverkan med relevanta aktörer. Den fördjupade samverkan som sker inom en familjecentral kan därför förväntas ge betydande samhällsvinster i form av bättre folkhälsa på kort och lång sikt. Familjecentralens tvärprofessionella samverkan underlättar samordning kring familjer som har stora behov av olika insatser. (2).

Målet för mödrahälsovården på familjecentralen

Mödrahälsovårdens uppdrag är att genom hälsofrämjande och förebyggande insatser och identifiering av risker för ohälsa bidra till god sexuell och reproduktiv hälsa samt stärka föräldrars förmåga att möta det väntade och nyfödda barnet. Det sker genom fortlöpande enskilda möten med föräldrar, föräldragrupper (generella och riktade) samt samverkan med andra för familjen angelägna verksamheter. (3).

Barnhälsovård – Barnvårdscentral

Barnhälsovården (BHV) möter i princip alla familjer med små barn i Sverige idag. Barnet kommer till barnvårdscentralen (BVC) med sina föräldrar efter att familjen kommit hem från förlossningen. Första besöket samt åtta-månaders besöket är hembesök, övriga besök sker på barnvårdscentralen. Fler och fler BVC-enheter erbjuder så kallat förstärkt hembesök i samverkan med andra aktörer, vilket betyder att familjen erbjuds fler hembesök. Vid vissa nyckelåldrar sker teambesök på BVC, där läkare och sjuksköterska möter familjerna. Till BVC kommer barn från cirka en veckas ålder upp till de fyllt sex år och börjat förskoleklass. Under hela den tiden observeras barnens utveckling, hälsotillstånd och psykosociala situation. Detta gör barnhälsovården till en viktig aktör för tidig upptäckt och samverkanspart i familjecentralsarbetet. Genom sitt nationella program, med både ett generellt och riktat stöd, stöttas familjerna. Vid behov slussas de vidare till familjecentralens kurator eller andra externa samverkanspartners. Barnvårdscentralens samlokalisering på familjecentralen skapar sammanhang, möten och aktiviteter där barn och föräldrar blir sedda och bekräftade för att föräldrarna ska bli stärkta i sitt föräldraskap.

Målet med barnhälsovården på familjecentralen är att uppnå en jämlik hälsa, genom att erbjuda generella insatser till alla barn och föräldrar och utökade insatser till dem med särskilda behov eller som riskerar sämre hälsa (4).

Öppen förskolan

Öppen förskola är en resurs för barnfamiljerna i närsamhället/bostadsområdet och bidrar till att det sociala nätverket kring barn och föräldrar stärks. Den öppna förskolan erbjuder barn en pedagogisk gruppverksamhet samtidigt som den kan ge föräldrar stöd i föräldrarollen. Öppna förskolan är också en unik arena för tusentals utrikes födda föräldrar som varje år får stöd att utveckla sin svenska, diskutera värderingar och normer, få hjälp till arbete samt etablera och stärka sitt nätverk (5). Verksamheten bygger på en helhetssyn på barns utveckling och lärande och utgår ifrån att det finns ett samband mellan barnets fysiska, intellektuella, sociala och emotionella utveckling (6). Verksamheten samverkar med familjecentralens övriga verksamheter för att bidra till att föräldrars behov av hälsofrämjande insatser, social service, information och stöd tillgodoses (7). Öppen förskola samverkar också med övriga förskoleverksamheter för att underlätta barnens övergång från den öppna förskolan till förskolan. Syftet med samverkan bör vara att barnen ska uppleva kontinuitet och sammanhang i tillvaron. Den öppna förskolan är också mycket viktigt för de familjer som väljer bort eller inte vet om förskolan (6).

Målet med öppen förskola på familjecentralen är att erbjuda barn en pedagogisk verksamhet i samarbete med de till barnen medföljande vuxna, samtidigt som de vuxna ges möjlighet till social gemenskap (8). I den öppna förskolan kan familjecentralens fyra professioner se familjen under längre stunder. Det förenklar möjligheten att skapa goda relationer samt att uppmärksamma familjens behov och eventuella risker.

Förebyggande socialtjänst

Socialt förebyggande eller uppsökande arbete inom ramen för socialtjänsten är en lagstadgad skyldighet för kommunen enligt socialtjänstlagen (9). Intentionerna bakom lagen från 1980 är principer som rätten att själv bestämma, helhetssyn, kontinuitet, flexibilitet, närhet och normalisering. Grundpelare för det tidigt förebyggande sociala arbetet finns även i hälso- och sjukvårdslagen samt i målområdena för kommunernas folkhälsoarbete. Utöver det uppsökande, serviceinriktade arbetet till barnfamiljer innebär dessa lagar och riktlinjer att kurator/socialrådgivare i synnerhet ska erbjuda och bedriva förebyggande arbete för att möta utsatta barns behov. Socialtjänstlagens portalparagraf anger att socialtjänstens uppdrag är att främja jämlikhet i levnadsvillkor. En framtida sårbarhet och utsatthet bland socioekonomiskt svaga grupper kan minskas. Målsättningarna, att främja barns utveckling och jämlika livsvillkor, medför att socialtjänsten står inför utmaningen att prioritera resurser så att socialtjänsten görs tillgänglig för medborgarna i enlighet med lagstiftningens intentioner. Familjecentralen ger socialtjänsten en bred arena för att möta blivande och nyblivna föräldrar i enlighet med socialtjänstlagens uppsökande och servicebaserade arbete. Genom samlokaliseringen med andra verksamheter inom en familjecentral finns en flexibel och adekvat struktur för socialtjänstens samverkansansvar och uppsökande service. Tack vare samverkan med mödra- och barnhälsovård och öppen förskola kan föräldrar på ett lättillgängligt sätt få tillgång till socialtjänstens resurser och kurators/socialrådgivarens kompetens redan under graviditeten eller som nybliven förälder. Genom det nära dagliga samarbetet på familjecentralen ansluter sig socialtjänsten till ett folkhälsoarbete vilket kännetecknas av

att vara befolkningsinriktat, förebyggande och hälsofrämjande. Därigenom kan socialtjänsten vara med och minska riskfaktorerna för barns hälsoproblem (10).

Målet för socialtjänstens arbete på familjecentralen är att bedriva socialt förebyggande arbete, arbeta med preventiva insatser samt erbjuda råd och service till enskilda individer och grupper (8).

Det gemensamma uppdraget kring samverkan inom varje familjecentral

Nedan presenteras de *fyra professionernas gemensamma uppdrag* för att skapa en god samverkan inom familjecentralen och tillsammans med andra aktörer med barn och familj i fokus. Samverkande parter bidrar till att skapa en god samverkan med verksamheterna inom familjecentralen och med andra aktörer genom att:

- Medarbetaren har kunskap om innebörden av att verksamheten är en del i en familjecentral och att uppdraget på familjecentralen är bredare än den egna professionens uppdrag.
- Medarbetaren har kännedom om familjecentralens övriga verksamheters uppdrag, regelverk och kompetenser inom familjecentralen.
- Medarbetarna har en samsyn om familjecentralens mål, uppdrag och arbetssätt.
- Parterna ska i samverkan möjliggöra för att göra barn och föräldrar delaktiga i familjecentralsarbetet.
- Parterna ska i samverkan identifiera behov hos barn och föräldrar, initiera kontakt och slussa vidare med för situationen aktuell aktör, efter medgivande från föräldern både inom och utanför familjecentralen, såsom läkare, psykolog, socialtjänstens myndighetssida m.fl.
- Parterna skall gemensamt stödja barn och deras familjer där tecken finns på avvikande utveckling med familjernas godkännande.
- Erbjuder föräldraskapsstöd, under och efter graviditeten samt under förskoleperioden i grupp såväl som individuellt i samverkan med övriga aktörer på familjecentralen.
- Alla professioner deltar och bidrar på samverkans-/ teammöten samt andra gemensamma möten och planeringsdagar för familjecentralen.
- Delta i gemensam utbildning och handledning. Exempelvis utbildning som erbjuds från Kompetenscentrum för Barn- och Mödrahälsovård (Region Jämtland Härjedalen), från Familjecentralsföreningen m.fl.
- Vara uppdaterad på barn och föräldrars behov, hur familjer har det och vara öppen för alla olikheter hos familjerna lokalt, regionalt och nationellt.
- Bidra till framtagande av verksamhetsplan och verksamhetsberättelse för familjecentralen.

Det är viktigt att introducera nya medarbetare i ovanstående beskrivning. Varje verksamhet ansvarar för att informera om det enskilda uppdraget för respektive profession. Även om teamet inte fått in nya medarbetare visar erfarenheter att ovanstående uppdragsbeskrivning löpande bör diskuteras i teamet samt i styr- och ledningsgrupper enligt lokal rutin/ årshjul/ introduktionsplan (11).

Styrning och samordning på Familjecentralen

Nedan beskrivs styrgruppens roll, ansvar och sammansättning samt uppdraget för samordnarens roll (bilaga 2) på familjecentralen. Med styrgrupp menas chefer som är närmast medarbetarna på FC som i en del kommuner benämns som ledningsgrupp. Ytterligare ledningsnivåer förekommer. Texten är generellt hållen och kan ses som ett hjälpmedel i lokala och regionala satsningar på familjecentraler. Materialet bygger på vägledning och styrdokument som samlats in från kommuner/regioner/län i landet utifrån Föreningen för Familjecentralers främjandes (FFFF) dokument "Styrning och samordning på Familjecentralen" (12). Denna struktur kan också användas i familjecentralerliknande verksamheter. (12).

Att leda familjecentralen (12)

Organisering av ledning och styrning är avgörande för ett framgångsrikt arbete på en familjecentral. Varje familjecentral bör därför ha en styrgrupp med uppdrag att styra och leda de olika verksamheternas gemensamma åtaganden. Styrgruppens arbete har olika karaktär under familjecentralens uppstartsfas och när verksamheten har funnit sin form. Styrgruppens medlemmar kan med fördel även ha en koppling till kommun och regionens övriga arbete med föräldraskapsstöd.

Vilka ska ingå i en styrgrupp?

Under en etableringsfas är det viktigt att förvaltningscheferna för de olika verksamheterna ingår, då det krävs att man har mandat att ta beslut om budget och personal. När Familjecentralen väl är etablerad, är det vanligaste att närmaste chefer till varje profession ingår. Det är av vikt att cheferna i styrgruppen är väl insatta i det dagliga arbetet och deltar på verksamhetsmöten, planeringsdagar och i utveckling av den enskilda familjecentralen. I de fall kommun och region ser att det är av värde kan en kommunövergripande *ledningsgrupp* tillsättas där förvaltningscheferna för de olika verksamheterna ingår och har kontinuerlig dialog med varje Familjecentralers styrgrupp.

Styrgruppens uppdrag

Styrgruppen eller chefer över styrgruppen ansvarar för att lokala samverkansavtal blir skrivet och att alla parter undertecknar avtalet. I samverkansavtalet bör det bland annat finnas med hur mycket tid på Familjecentralen varje profession ska ha och hur mycket tid det ska avsättas för samverkan. Tillsammans med de verksamma på familjecentralen bör styrgruppen upprätta uppföljningsbara mål för verksamheten. De bör sedan leda och följa familjecentralens utveckling enligt de fastställda målen och riktlinjerna.

Kontinuitet i styrgruppen

Styrgruppen rekommenderas mötas minst fyra gånger per år och då tillsammans med samordnaren för familjecentralen. Dessa möten rekommenderas ligga på familjecentralen så att alla professioner har möjlighet att träffa berörda chefer regelbundet.

Samarbetet mellan styrgruppen och familjecentralens medarbetare

Styrgruppen träffar samordnaren vid varje styrgruppsmöte men dess emellan även övriga medarbetare på till exempel verksamhetsmöte eller planeringsdag.

Gemensamma dokument

För att samverkan ska fungera tillfredsställande bör alla verksamheterna i familjecentralen ha en gemensam verksamhetsplan, verksamhetsberättelse och utvärdering. Ett avtal som reglerar samverkan bör också ingå. Dessa dokument ansvarar samordnaren och styrgruppen för men innehållet måste bestämmas tillsammans med övriga medarbetare.

Läs mer: Om Jönköpingsmodellen <http://familjecentraler.se/broschyr-material/> (12).

Samordnare på Familjecentralen (12)

Varje familjecentral rekommenderas ha en [samordnare](#) som håller ihop verksamheten och är länken mellan arbetslaget och styrgruppen i båda riktningarna. Samordnarrollen är inte knuten till en viss profession utan till den medarbetare som är bäst lämpad för uppdraget. En samordnare för verksamheten bör utses av styrgrupp och medarbetare tillsammans.

Samordnarens uppdrag kan se ut som följer:

- Verka för att det gemensamma, vardagliga arbetet på familjecentralen fungerar
- Föra dialog med styrgruppen
- Främja verksamhetens utveckling tillsammans med övriga i arbetsgruppen
- Upprätta årlig, gemensam verksamhetsplan och verksamhetsberättelse med besöksstatistik.

Detta innebär i praktiken bl.a. att

- Planera och leda husmöten och verksamhetsmöten på familjecentralen
- Delta på styrgruppsmöten
- Utgöra länken mellan styrgrupp och arbetslaget
- Representera familjecentralen utåt.
- Ansvara för hemsida, info-material, sociala medier m.m. där beslut finns mellan samverkansparterna att dessa ska/ kan användas
- Ansvara för utifrån kommande studiebesök
- Ansvara och driva planering för gemensam fortbildning inom arbetslaget
- Sammanställa årlig verksamhetsberättelse (se nedan)
- Initiera utvecklingsarbeten på familjecentralen
- Vara ansvarig för introduktion av nyanställd personal på familjecentralen
- Organisera och fördela gemensamma arbetsuppgifter
- Ansvara för informationsflödet till samtliga medarbetare
- Bevaka och samordna gemensamma utbildningsfrågor
- Delta i anställningsprocessen av nya medarbetare oavsett profession
- Ansvara för kontakten med blivande och kontrakterade handledare
- Ansvara för familjecentralens gemensamma budget om sådan finns.

Referenser

1. Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter
2. [Nationell-vagledning-familjecentral-Samverkan-for-barns-basta-1.pdf \(familjecentraler.se\)](#)
3. SFOG, Mödrahälsovård, Sexuell och Reproduktiv Hälsa (76-2016).
4. Metodhandbok för Barnhälsovården – [Rikshandboken BHV](#).
5. Sveriges kommuner och regioner, Slutrapport Öppen förskola för språk och integration 2018 - 2020).
6. Skolverket, Allmänna råd 2000:1, Allmänna råd med kommentarer för öppen förskola
7. Föreningen För Familjecentralers Främjande – Pedagogens roll (2015)
8. Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet (2010),
9. Skollag (2010:800) 25 kap. 3§ Socialdepartementet, Socialtjänstlagen 2001:453 (SoL 3 och 5 kap)
10. Föreningen För Familjecentralers Främjande, *Oj så bra att ni finns* (2018)
11. Föreningen För Familjecentralers Främjande, Regionala kontaktpersondagar (2022)
12. Föreningen För Familjecentralers Främjande, [Styrning och samordning på familjecentral - Stödjande, Inspirerande, Engagerade och Kvalitetsansvariga](#) (2017).

Bilaga 1

Samverkansavtal för Familjecentralen namn på familjecentralen i namn på kommunen

Med familjecentral avses även familjecentralsliknande verksamhet

Inledning

Familjecentralens verksamhet och personalens samverkan ska utmynna i att blivande föräldrar, föräldrar och barn står i centrum. Allt arbete vid familjecentralen, utöver de lagar som styr respektive verksamhet, ska bedrivas i enlighet med Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter inkluderat artiklar om barnets rätt.

För vägledning och ytterligare kunskap om Familjecentral besök [Föreningen för Familjecentralers främjandes hemsida](#).

Parter

Mellan [ange namn på kommunen](#) kommuns barn och utbildningsförvaltning, social- och arbetsmarknadsförvaltningen, och Region Jämtland Härjedalen, primärvård i [ange inom vilket område](#), gäller följande samverkansavtal för familjecentralerna inom [namn på kommunen](#) kommun.

Syfte

Är att erbjuda en mötesplats för barnfamiljer, där mödrahälsovård, barnhälsovård, social- och arbetsmarknadsförvaltning och öppen förskola samverkar och samarbetar.

Genom att samordna kompetens och resurser skapas förutsättningar för ett lättillgängligt och effektivare stöd utifrån de behov som finns hos blivande föräldrar, barn 0-6 år och deras föräldrar.

Verksamheten syftar till att främja skyddsfaktorer och minska riskfaktorer som ger god hälsa och en positiv livsmiljö hos barn och föräldrar.

Utifrån barnkonventionen ska arbetet genomsyras av barnets perspektiv där barnets bästa sätts i centrum samt att föräldrar har rätt till stöd av samhället

Familjecentralens verksamhet och personalens samverkan ska utmynna i att blivande föräldrar, föräldrar och barn står i centrum. Allt arbete vid familjecentralen, utöver de lagar som styr respektive verksamhet, ska bedrivas i enlighet med Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter inkluderat artiklar om barnets rätt.

Verksamhetens mål och inriktning

Parterna ska i familjecentralen samverka för tidiga insatser till blivande föräldrar och familjer med barn i åldrarna 0 år till barnet börjar förskoleklass. Följande övergripande mål skall gälla för den gemensamma verksamheten.

- Det gemensamma arbetet ska göra skillnad för det enskilda barnet.
- Genom långtgående samverkan och utifrån familjens livssituation främja en god hälsa för barn och deras föräldrar med betoning på folkhälsa och förebyggande arbete.

- I samverkan med blivande föräldrar och föräldrar främja en trygg anknytning, gynnsam fysisk, psykisk och social utveckling för barn 0-6 år.
- Arbeta utifrån och stärka arbetet med Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.
- Skapa arbetsformer där barn och föräldrar är delaktiga.
- Främja en gynnsam fysisk, psykisk och social utveckling för barn.
- Uppmärksamma barn och deras familjer där tecken finns på avvikande utveckling.
- Stärka samspelet och en god relation mellan barn och föräldrar.
- Erbjud tidiga insatser till blivande föräldrar och familjer med barn.
- Stärka barn och föräldrars sociala nätverk.
- Stärka ett jämställt föräldraskap.
- Stärka barns språkutveckling.
- Verka för stärkt integration.

Målen kan uppnås genom att familjecentralen:

- Är tillgänglig som nära mötesplats,
- Arbetar för att stärka det sociala nätverket runt barn och föräldrar,
- skapar arbetsformer där föräldrar och barn är delaktiga,
- erbjuder lättillgängligt stöd,
- är ett kunskaps- och informationscentrum,
- har tillgång till den tvärprofessionella kompetensen som beskrivs i avsnittet om ansvarsfördelning

Familjecentralen ska i största möjliga utsträckning vara öppen året om med tanke på den målgrupp den vänder sig till. Under sommartid kan verksamheten komma att minska, det är dock angeläget att familjecentralen hålls öppen även om det är i mindre omfattning.

UPPTAGNINGSSOMRÅDE

Familjecentralerna har geografiska upptagningsområden utifrån Barnhälsovårdens och Mödrahälsovårdens områdesindelning och/ eller listning.

ANSVARSFÖRDELNING

Parterna skall eftersträva en långtgående samverkan vad avser personal och gemensamt nyttjande av lokaler.

Varje huvudman svarar för arbetsledning och kompetensutveckling av sin personal. Det är dock angeläget att personalen på familjecentralen erbjuds professionellt stöd i teamsamverkan och vid behov gemensam fortbildning. Alla ingående parter medarbetare rekommenderas delta fysiskt i arbetet på respektive Familjecentral samt vid exempelvis husmöten och övrig planeringstid.

Mödrahälsovården ansvarar för att:

- bedriva kvinnohälsovård enligt regionalt styrdokument och verksamhetsbeskrivning för Region Jämtland Härjedalen,
- samarbeta med övriga verksamheter, parter och yrkesgrupper på familjecentralen utifrån framtagna mål och riktlinjer i detta avtal.
- har geografiska upptagningsområden utifrån Mödrahälsovårdens områdesindelning och/ eller listning.

Barnhälsovården ansvarar för att:

- bedriva barnhälsovård enligt nationellt barnhälsovårdsprogram, styrdokument samt riktlinjer för Barnhälsovård i region Jämtland Härjedalen,
- samarbeta med övriga verksamheter, parter och yrkesgrupper på familjecentralen utifrån framtagna mål och riktlinjer i detta avtal,
- har geografiska upptagningsområden utifrån Barnhälsovårdens områdesindelning och/ eller listning.

Barn- och utbildningsförvaltningen (öppen förskola) ansvarar för att:

- bedriva öppen förskoleverksamhet för barn och föräldrar enligt öppna förskolans målsättning och allmänna råd med kommentarer för öppen förskola (2000:1) samt läroplanen för förskolan (Lpfö - 98),
- samarbeta med övriga verksamheter, parter och yrkesgrupper på familje-centralen utifrån framtagna mål och riktlinjer i detta avtal.

Socialtjänstförvaltningen ansvarar för att:

- bedriva socialt förebyggande arbete, arbeta med tidiga insatser samt erbjuda råd och service till enskilda individer och grupper,
- samarbeta med övriga verksamheter, parter och yrkesgrupper på familje-centralen utifrån framtagna mål och riktlinjer i detta avtal.

Den psykologiska kompetensen tillgodoses av mödra- och barnhälsovårdpsykolog för Mödra- och barnhälsovårdens verksamheter samt psykolog alt. specialpedagog inom förskolan för öppen förskola. Dessa kompetenser kan med fördel bjudas in till samverkansmöten på familjecentralen, ex. husmöten, där behov föreligger.

LEDNINGSORGANISATION

Styrgrupp (i de fall kommun och region anser att en sådan behövs)

För det övergripande arbetet vid familjecentralerna inom [ange namn på kommunen som avses](#) kommun ska en gemensam styrgrupp med verksamhetsansvarig chef/ företrädare från öppenvård inom socialtjänst, barn- och utbildningsförvaltningen samt mödra- och barnhälsovård finnas.

Styrgruppen utgörs av:

- Verksamhetschef/-erna för Mödrahälsovården (MHV) resp. för Barnhälsovården (BHV),
- Sektorchef öppenvård inom social- och arbetsmarknadsförvaltning samt
- Barn- och utbildningsförvaltningens chef för förskola alt. chef för öppna förskolan beroende på ansvarsfördelning för barn och ungdomsvården/resurs.

Styrgruppen ansvarar för:

- leda och följa upp verksamheterna vid kommunens alla Familjecentraler
- utveckla familjecentralen som en del av respektive huvudmans verksamhet samt stödjande enhetschefer och vid behov personalen i sitt utvecklings- och förbättringsarbete, samt samordning av fortbildning och ev. handledning.
- följa upp respektive Familjecentralers verksamhetsberättelser med kvalitetsuppföljning och på så sätt ange övergripande mål för verksamheten och för uppföljning av densamma inom ramen för respektive huvudmans ansvar och befogenheter.

Ledningsgrupp vid respektive Familjecentral

För ledning av den dagliga verksamheten svarar en ledningsgrupp bestående av berörda enhetschefer från:

- Mödrahälsovård och Barnhälsovård,
- Öppenvården inom socialtjänsten samt
- Öppna förskolan vid respektive Familjecentral i aktuell kommun.

Genom god samverkan visa på vikten av samverkan med alla professioner för att det ska komma barnet och dess familj till godo.

Ledningsgruppen ansvarar för att:

- leda och följa upp verksamheten, ex. vid "Husmöten",
- utveckla familjecentralen som en del av respektive huvudmans verksamhet samt stödjande personalen i sitt utvecklings- och förbättringsarbete, samt samordning av fortbildning och ev. handledning.
- upprätta debiteringsunderlag för årlig fördelning av samordnarens lönekostnader samt fördela anslaget för gemensamma kostnader,
- svara för upprättande av årlig verksamhetsberättelse med kvalitetsuppföljning och där angivna utvecklingsområden.

Samordnare

För samordning av arbetet på varje familjecentral utser ledningsgruppen en samordnare. Samtliga professioner bör vara representerade bland samordnarna.

Samordningsuppdragets omfattning beslutas av varje Familjecentralens ledningsgrupp där omfattningen rekommenderas sättas i relation till antalet medarbetare. Uppdraget som samordnare kan regleras i en skriftlig överenskommelse där målsättningen är att uppdraget ska gälla i tre år. Där uppdraget som samordnare beslutas av ledningsgruppen att utgöra en del i en tjänst rekommenderas samordningsuppdraget att bekostas av samtliga ingående verksamheter där kostanden fördelas och respektive verksamhet/förvaltning turas om årligen. Kostnaden regleras en gång per år.

Samordnaren ska, på ledningsgruppens uppdrag, leda och samordna det gemensamma arbetet på familjecentralen, samt utveckla former för hur de olika professionerna ska samverka. Samordnarens uppgift är vidare att följa upp de insatser som görs på familjecentralen och årligen redovisa dessa till ledningsgruppen.

Se bilaga 2 för detaljer.

UTVECKLINGSFRÅGOR OCH VERKSAMHETSUPPFÖLJNING

Ledningsgruppen ansvarar, i samråd med styrgruppen där sådan förekommer, för utveckling av familje-centralerna, inom ramen för respektive huvudmans ansvar och befogenheter. I arbetet med att utveckla och följa upp verksamheten tar ledningsgruppen hjälp av den särskilda kompetens som finns inom respektive huvudmans ansvarsområde. Föräldrars upplevelse av verksamheten undersöks i årliga enkäter. I verksamhetsberättelsen med kvalitetsuppföljning som senast den första mars ska lämnas till respektive huvudman, ska särskilt anges:

- Antal familjer i behov av särskilt stöd, där två eller fler av professionerna på familjecentralen har samarbetat kring tidiga insatser,
- Föräldrarnas uppfattning om verksamhetens måluppfyllelse,
- Verksamhetens måluppfyllelse utifrån en samlad analys,
- Utvecklingsområden inför kommande verksamhetsår.

BUDGET

Respektive huvudman svarar för löne- och övriga kostnader för sin personal. Kostnader för lokalhyra, lokalvård och förbrukningsmaterial regleras enligt vad som framgår i särskilt avtal gällande varje familjecentral. För varje familjecentral beslutar ledningsgruppen hur mycket respektive huvudman ska avsätta för gemensamma aktiviteter samt för samordningsfunktionen enligt ovan.

LOKALER

Parterna har samma tillgång till familjecentralens gemensamma utrymmen och material.

ANSVAR VID ÖVERFÖRING AV INFORMATION

All personal har tystnadsplikt och denna regleras i offentlighets- och sekretesslagen (OSL; SFS 2009:400). Grunden för de olika personalgruppernas tystnadsplikt är densamma - information om en enskilds personliga förhållanden som omfattas av sekretess får inte föras vidare till någon annan utan att den som berörs av uppgifterna har lämnat sitt samtycke till detta.

Allt utbyte av information ska ske enligt OSL, patientdatalag, patientsäkerhetslagen, socialtjänstlag och andra tillämpliga styrdokument och ska vara känt hos alla medarbetare på familjecentralen. Ledningsgruppen ansvarar för att alla medarbetare är informerade om sekretessregler.

INFORMATIONSSKYLDIGHET

Parterna har skyldighet att informera om någon av huvudmännen har för avsikt att vidta åtgärder som kan få betydelse för den gemensamma verksamheten.

AVTALSTID

Avtalet löper fortgående till dess att någon av parterna önskar säga upp avtalet. Uppsägningstiden för avtalet är tolv månader.

FÖRHANDLING

Respektive part äger rätt att påkalla förhandling om förändring av avtalsvillkoren sker.

TVIST

Twist på grund av detta avtal ska avgöras av kontaktorganet för samarbete mellan landstinget och kommunen (LAKO).

Detta avtal har upprättats i tre likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt. Avtalet signeras av de chefer som är ansvariga för respektive verksamhetsområde inom aktuell kommun.

För fyll i kommun

20 - -
Namn förvaltning
Befattning
Kommun

20- -
Namn förvaltning
Befattning
kommun

För Region Jämtland Härjedalen

20 - -
Namn Hälsocentral
Befattning
Sjukvårdsområde

Bilaga 2

Samordnarfunktionen på familjecentralen ange namn på aktuell familjecentral samt ange inom vilken kommun

Nedanstående punkter är rekommenderade arbetsuppgifter för en samordnare vid en familjecentral. Det är dock av största vikt att överenskomma om vilka arbetsuppgifter som ska ingå vid just er familjecentral utifrån de behov som föreligger hos er.

- Vara länken mellan arbetslaget och ledningsgruppen, i båda riktningarna
- Verka för att det gemensamma, vardagliga arbetet på familjecentralen fungerar
- Främja verksamhetens utveckling tillsammans med övriga i arbetsgruppen
- Upprätta årlig, gemensam verksamhetsplan och verksamhetsberättelse med besöksstatistik. Förmedla denna till styrgruppen och arbetslaget för att överenskomma kommande års verksamhetsplan.
- På ledningsgruppens uppdrag planera, leda och samordna det gemensamma arbetet på familjecentralen:
 - Planera och leda familjecentralsmöten på familjecentralen och skicka anteckningarna till arbetslaget och ledningsgruppen
 - Leda mötet vid ledningsgruppens besök
 - Organisera och fördela gemensamma arbetsuppgifter
 - Ansvara för informationsflödet till samtliga medarbetare
 - Ansvara för kommunikation utåt (hemsida, info-material mm)
 - Bevaka gemensamma utbildningar och ansvara för att driva planering för gemensam fortbildning inom arbetslaget
 - Angående eventuella studiebesök: Ha en dialog med ledningsgruppen, planera och ta emot studiebesök på familjecentralen
 - Vara barnrättsombud
 - Initiera utvecklingsarbeten på familjecentralen
 - Vara ansvarig för introduktion av nyanställd personal på familjecentralen
 - Organisera och fördela gemensamma arbetsuppgifter i dialog med arbetslaget och därefter presentera förslag till styrgruppen som beslutar
 - Delta i anställningsprocessen av nya medarbetare oavsett profession
 - Ansvara för kontakten med blivande och kontrakterade handledare
 - Ansvara för familjecentralens gemensamma budget om sådan finns.
- Introduktion av ny personal. Information om samverkan och arbetet på FC, rutiner och tider samt att samordnaren ansvarar för att tider bokas där den nyanställda får information från övriga verksamheter.
- Genom samtliga medarbetares inflytande och delaktighet skapa förutsättningar för en god samverkan
- Företräda familjecentralen vid möte med styrgrupp eller ledningsgrupp samt i andra sammanhang där familjecentralen ska vara representerad
- I samverkan med övrig personal, utveckla samarbetet med andra samhällsaktörer (t.ex. skola, förskola, LSG, kyrkan och frivilligorganisationer)
- Kontinuerligt driva förbättringsarbete och genomföra kvalitetsuppföljning enligt uppdrag från ledningsgruppen
- Vid avslut av uppdraget, överlämna information till efterträdare.

Mall – Avtal samordnare ange namn på familjecentralen i ange namn på kommunen

För samordning av arbetet på varje familjecentral utser ledningsgruppen en samordnare. I följande avtal beskrivs de arbetsuppgifter som överenskommits mellan styrgruppen och utsedd samordnare.

Verksamhetens mål och inriktning

Parterna ska i familjecentralen samverka för tidiga insatser till blivande föräldrar och familjer med barn i åldrarna 0 år till barnet börjar förskoleklass i enlighet med upprättat samverkansavtal vid aktuell Familjecentral.

Ansvarsfördelning

Samordnare

För samordning av arbetet på varje familjecentral utser ledningsgruppen en samordnare. Samtliga professioner bör vara representerade bland samordnarna.

Utvecklingsfrågor och verksamhetsuppföljning

Samordnaren ska årligen upprätta gemensam verksamhetsplan och verksamhetsberättelse med besöksstatistik. Förmedla denna till styrgruppen och arbetslaget för att överenskomma kommande års verksamhetsplan.

Samordnaren ska även kontinuerligt driva förbättringsarbete och genomföra kvalitetsuppföljning enligt uppdrag från ledningsgruppen.

Budget

Tjänsten som samordnare bekostas av samtliga ingående verksamheter där kostanden fördelas och respektive verksamhet/ förvaltning turas om årligen. Kostnaden regleras en gång per år.

Ansvar vid överföring av information

All personal har tystnadsplikt och denna regleras i offentlighets- och sekretesslagen (OSL; SFS 2009:400). Grunden för de olika personalgruppernas tystnadsplikt är densamma - information om en enskilds personliga förhållanden som omfattas av sekretess får inte föras vidare till någon annan utan att den som berörs av uppgifterna har lämnat sitt samtycke till detta.

Allt utbyte av information ska ske enligt OSL, patientdatalag, patientsäkerhetslagen, socialtjänstlag och andra tillämpliga styrdokument och ska vara känt hos alla medarbetare på familjecentralen. Ledningsgruppen ansvarar för att alla medarbetare är informerade om sekretessregler.

Informationsskyldighet

Parterna har skyldighet att informera om samordnaren har för avsikt att vidta åtgärder som kan få betydelse för den gemensamma verksamheten. Samordnaren ansvarar för att meddela styrgruppen för aktuell Familjecentral om hen planerar att avsluta sitt uppdrag i förtid minst 3 månader innan avslutet.

Avtalstid

Samordningsuppdraget omfattar [varje Familjecentral](#)s ledningsgrupp överenskommer [omfattning](#) av en heltidstjänst, omfattningen sätts i relation till antalet medarbetare. Uppsägningstiden för avtalet är 3 månader.

Förhandling

Respektive part äger rätt att påkalla förhandling om förändring av avtalsvillkoren sker.

Tvist

Tvist på grund av detta avtal ska avgöras av kontaktorganet för samarbete mellan landstinget och kommunen (LAKO).

Samordnarens uppdrag

Samordnaren ska, på ledningsgruppens uppdrag, leda och samordna det gemensamma arbetet på familjecentralen, samt utveckla former för hur de olika professionerna ska samverka. Samordnarens uppgift är vidare att följa upp de insatser som görs på familjecentralen och årligen redovisa dessa till ledningsgruppen.

Arbetsuppgifter för samordnaren vid aktuell familjecentral:

- Vara länken mellan arbetslaget och styrgruppen, i båda riktningarna
- Verka för att det gemensamma, vardagliga arbetet på familjecentralen fungerar
- Främja verksamhetens utveckling tillsammans med övriga i arbetsgruppen
- På styrgruppens uppdrag planera, leda och samordna det gemensamma arbetet på familjecentralen:
 - Planera och leda familjecentralsmöten på familjecentralen och skicka anteckningarna till arbetslaget och ledningsgruppen
 - Leda mötet vid styrgruppens besök
 - Organisera och fördela gemensamma arbetsuppgifter
 - Ansvara för informationsflödet till samtliga medarbetare
 - Ansvara för kommunikation utåt (hemsida, info-material mm)
 - Bevaka gemensamma utbildningar och ansvara för att driva planering för gemensam fortbildning inom arbetslaget
 - Angående eventuella studiebesök: Ha en dialog med styrgruppen, planera och ta emot studiebesök på familjecentralen
 - Vara barnrättsombud
 - Initiera utvecklingsarbeten på familjecentralen
 - Vara ansvarig för introduktion av nyanställd personal på familjecentralen och beskriva familjecentralens hela syfte och mål. Information om samverkan och arbetet på FC, rutiner och tider samt att samordnaren ansvarar för att tider bokas där den nyanställda får information från övriga verksamheter. Respektive verksamhet ansvarar dock för den specifika yrkesintroduktionen inom sitt område.
 - Organisera och fördela gemensamma arbetsuppgifter i dialog med arbetslaget och därefter presentera förslag till styrgruppen som beslutar
 - Delta i anställningsprocessen av nya medarbetare oavsett profession
 - Ansvara för kontakten med blivande och kontrakterade handledare
 - Ansvara för familjecentralens gemensamma budget om sådan finns.
- Genom samtliga medarbetares inflytande och delaktighet skapa förutsättningar för en god samverkan
- Företräda familjecentralen vid möte med styrgrupp eller ledningsgrupp samt i andra sammanhang där familjecentralen ska vara representerad
- I samverkan med övrig personal, utveckla samarbetet med andra samhällsaktörer (t.ex. skola, förskola, LSG, kyrkan och frivilligorganisationer).

- Vid avslut av uppdraget, överlämna information till efterträdare.

Detta avtal har upprättats i tre likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt. Avtalet signeras av de chefer som är ansvariga för respektive verksamhetsområde vid aktuell Familjecentral.

För fyll i kommun

20 - -
Namn förvaltning
Befattning
Kommun

20- -
Namn förvaltning
Befattning
kommun

För Region Jämtland Härjedalen

20 - -
Namn Hälsocentral
Befattning
Sjukvårdsområde

Bilaga 3

Verksamhetsberättelse och plan (årlig)

Nedan följer rekommenderad struktur för hur en årlig verksamhetsberättelse och plan ska skrivas. Mallens ursprung kommer från den s.k. "Jönköpingsmodellen" (11).

Introduktion

Detta dokument är en verksamhetsberättelse med kvalitetsredovisning för familjecentralerna inom Region Jämtland/ Härjedalen och XX kommuns socialförvaltning och Barn- och utbildningsförvaltningens (öppen förskola) ansvarsområde. Modellen med självreflektionsinstrument, föräldraenkät har hämtats från en utarbetad modell - *Uppföljning av familjecentraler i Jönköpings län*. Modellen är utarbetad av Agneta Abrahamsson tillsammans med verksamhetsutvecklare på centrala barnhälsovården i samarbete med samordnare och chefer från socialtjänst, barnhälsovård, öppen förskola och kvinnohälsovård. Syftet med redovisningen är att ge information om verksamhetens målluppfyllelse, men framför allt bidra till kvalitetsutveckling och förverkliga de mål som är beskrivna i samverkansavtalet, (se bilaga 1) för familjecentralerna. Den inleds med en kort beskrivning av familjecentralerna som organisation, dess verksamhetsmål och inriktning samt hur målen ska följas upp för att uppnås. Därefter följer en sammanfattning av exempel på arbetsområden för familjecentralernas gemensamma verksamhet och en beskrivning av de statistikområden som anges.

Resultatet av kvalitetsarbetet, som består av föräldrarnas enkätsvar, redovisas tillsammans med en sammanfattning av analyser samt förslag på förbättringsåtgärder. I den avslutande diskussionen dras slutsatser utifrån förutsättningar och förväntningar.

Inledning

Inom familjecentralen samverkar mödrahälsovården, barnhälsovården, socialtjänsten och den öppna förskolan, alla med sina olika yrkesprofessioner. I familjecentralens idé och struktur ligger att den ska vara en flexibel verksamhet som utformas i nära samarbete mellan de olika yrkesprofessionerna och familjernas delaktighet.

Familjecentralens verksamhet riktar sig till familjer med barn i åldrarna 0-6 år och andra vuxna som ansvarar för medföljande barn. Verksamheten skall särskilt lyfta fram föräldrarnas delaktighet som en viktig resurs. Personalen på familjecentralen arbetar genom sin långtgående samverkan för att främja en god hälsa hos barn och föräldrar samt hos blivande föräldrar utifrån familjens hela livssituation.

Genom att erbjuda en nära mötesplats, vara ett kunskaps- och informationscentrum samt att ge ett lättillgängligt stöd när det gäller hälsa, föräldraskap och social service blir familjecentralen en värdefull insats för barnfamiljerna. Genom lyhördhet och intresse för familjernas behov skapas ett förtroendefullt förhållningssätt.

Verksamhetens mål och inriktning

I samverkan med föräldrar och utifrån familjens livssituation ska familjecentralens personal främja en god hälsa för barn och deras föräldrar. I samverkan med föräldrar arbetar familjecentralens personal också för att främja en trygg anknytning, gynnsam fysisk, psykisk och social utveckling för

förskolebarn. Parterna skall gemensamt särskilt följa utvecklingen hos barn och deras familjer som visar tecken på en ogynnsam utveckling.

Målen kan uppnås genom att familjecentralen ska:

- Vara lättillgänglig som nära mötesplats.
- Stärka det sociala nätverket runt barn och föräldrar.
- Skapa arbetsformer där barn och föräldrar är delaktiga.
- Erbjuder ett lättillgängligt stöd.
- Vara ett kunskaps- och informationscentrum.

Verksamhetsuppföljning görs (enligt mall nedan) genom att:

- Föräldrarnas uppfattning av verksamheten, mål 1-5 följs upp via den årliga föräldraenkäten. Hänsyn måste tas till etnicitet, språk, jämställt föräldraskap, jämlikt erbjudande av verksamheten etcetera
- Personalens uppfattning av verksamheten sker genom en självreflektion
- Analys av resultatet av självreflektion (bilaga 3 och 4) görs tillsammans på Familjecentralen, sedan väljs två prioriterade områden ut som skall arbetas med nästkommande år
- Uppföljning och redovisning av verksamhetsuppföljning senast 1 mars årligen till ledningsgruppen vid er Familjecentral

Samordnarfunktionen på familjecentralen

Samordnaren för familjecentralen ska på ledningsgruppens uppdrag leda och samordna det gemensamma arbetet. Samordnaren ska också genom samtliga medarbetares inflytande och delaktighet skapa förutsättningar för en optimal samverkan. Samordnaren ansvarar vidare för att verksamheten följs upp kontinuerligt och utmynnar i en årlig rapport för verksamhets- och kvalitetsarbetet. (Bilaga 2).

Mall - Verksamhetsberättelse och plan

Familjecentral (fyll i namn)

Beskriv kort den specifika familjecentralen, upptagningsområdet, samhällsstruktur, besöksstatistik, antal gravida, antal inskrivna barn osv. Beskriv även om ni haft handledning samt hur ni utvärderar denna (max 1 sida).

Familjecentralernas gemensamma verksamhet utifrån måluppfyllelse
Parterna ska i familjecentralen samverka för tidiga insatser till blivande föräldrar och familjer med barn i åldrarna 0-6 år. Följande övergripande mål skall gälla för den gemensamma verksamheten.

Genom samverkan och utifrån familjens livssituation främja en god hälsa för barn och föräldrar. I samverkan med föräldrar främja en trygg anknytning, gynnsam fysisk, psykisk och social utveckling för förskolebarn. Parterna skall gemensamt särskilt följa utvecklingen hos barn och deras familjer som visar tecken på en ogynnsam utveckling.

Beskriv hur ni på er familjecentral arbetat för att nå detta huvudmål.

Målen skall uppnås genom att:

Vara lättillgänglig som nära mötesplats.

Beskriv ert gemensamma arbete hur ni arbetar för att vara en tillgänglig mötesplats. Ta i beaktning etnicitet, språk, jämställt föräldraskap, jämlikt erbjudande av verksamheten etcetera.

Stärka det sociala nätverket runt barn och föräldrar.

Beskriv ert gemensamma arbete hur ni arbetar för att stärka nätverket runt barn och föräldrar. Exempelvis genom erbjudande om föräldraskapsstöd i grupp m.m.

Skapa arbetsformer där barn och föräldrar är delaktiga.

Beskriv ert gemensamma arbete hur ni gör barn och föräldrar delaktiga. Ex. kan vara genom enkäter till barn och föräldrar.

Erbjuda ett lättillgängligt stöd.

Beskriv ert gemensamma arbete hur ni erbjuder ett lättillgängligt stöd.

Vara ett kunskaps- och informationscentrum.

Beskriv hur och på vilket sätt ni gemensamt arbetar för att vara ett kunskaps- och informationscentrum.

Prioriterade mål (skriv in år)

Reflektera över och beskriv här de mål som utifrån självreflektion och föräldraenkät valdes ut av familjecentralen förra året, hur ni har arbetat med dessa samt hur de har utvärderats. Gärna mätbara mål. Hur har målet gjort skillnad för de barn och föräldrar vi möter? (Gärna ett konkret exempel.

Resultat

Här presenteras de resultat familjecentralen gjort under året. I nuläget föräldraenkät och självreflektion.

Enkätsvaren skickas till administratör på Kompetenscentrum för barn- och mödrahälsovården som sedan sammanställer resultatet i form av diagram som här ska sättas in.

Utrymme för några citat från föräldrarna. Markera kvinna/man/annan.

- -----
- -----
- -----

Analys av resultat utifrån föräldraenkät och självreflektion

Analysera resultaten från föräldraenkät och självreflektionen nedan

Prioriterade mål under år XX (fyll i aktuellt år)

Utifrån analysen (självreflektionen och föräldraenkäten) väljs två prioriterade mål, beskriv hur ni arbetar med dessa under nästkommande år och hur de ska utvärderas. Gärna mätbara mål.

Familjecentralens egna reflektioner

Skriv eventuella övriga tankar som arbetslaget har.

Bilaga 4

Självreflektion för dig/ er som personal på Familjecentralen

Markera på skalan var ni som grupp betraktar att ni befinner er:

Resultat av självreflektion	Fungerar	Behöver utvecklas
Antal svarande:		
Generellt för arbete på FC		
Hälsofrämjande arena - Vi ger kunskap och stöd till familjer att göra hälsofrämjande val/förändringar. Kommentar:		
Barnkonventionen - I verksamheten pågår ett aktivt arbete med barnkonventionen. Kommentar:		
Familjecentralen som resurs utåt - Andra aktörer med småbarnsfamiljer som målgrupp känner till familjecentralen som resurs. Kommentar:		
Tidigt stöd till föräldrar		
Gruppdynamik i den öppna förskolan - Öppna förskolan erbjuder ett gott samtalsklimat där alla föräldrar kan delta utifrån sina förutsättningar. Kommentar:		
Bekräftelse av personal - Varje förälder får bekräftelse i sin föräldraroll av personalen. Kommentar:		
Föräldrar som resurs för varandra - Personalen skapar förutsättningar för att föräldrar ska bekräfta varandra som föräldrar. Kommentar:		
Anknytning generellt - Personalen arbetar metodiskt för att främja föräldra/barnrelationen. Kommentar:		
Anknytning riktad - Personalen arbetar metodiskt för att upptäcka och ge extra stöd till föräldrar som har svårigheter med anknytning till barnet. Kommentar:		
Tillgänglighet bemötande - Öppna förskolan - På familjecentralen stödjer vi föräldrar att våga kliva "över tröskeln" ex. genom att hälsa, följa med föräldern in. Kommentar:		
Tillgänglighet/bemötande - Personalen har ett gemensamt ansvar för att familjecentralen ska ha hög tillgänglighet året runt. Kommentar:		
Kvalitet genom användande av varandras kompetens - Vi underlättar för föräldrar att få kontakt med familjecentralens olika yrkeskategorier om/när det behövs. Kommentar:		

<p>Lärande</p> <p>Barn och föräldraskap - Vi fångar upp föräldrars behov av att lära sig om barn och föräldraskap. Kommentar:</p>		
<p>Samspel med barn - Vi väljer aktiviteter för att stärka föräldrars samspel med barnets bästa i fokus. Kommentar:</p>		
<p>Språkinläring - Vi utvecklar sätt att stärka svenska språket för föräldrar och barn med annat språk. kommentar:</p>		
<p>Kulturellt utbyte - Vi utvecklar möjligheter för kulturellt utbyte mellan sociala och etniska grupper. Kommentar:</p>		
<p>Tidigt stöd - personal</p> <p>Generellt tidigt stöd - Vi samråder och konsulterar varandra för att tidigt upptäcka familjer med behov av extra stöd. Kommentar:</p>		
<p>MHV identifierar - MHV identifierar föräldrar som kan vara i behov av extra stöd. Kommentar:</p>		
<p>MHV slussning - MHV slussar vid behov föräldrar vidare till övriga delar av familjecentralen. Kommentar:</p>		
<p>BHV identifierar - BHV identifierar föräldrar som kan vara/bli i behov av extra stöd. Kommentar:</p>		
<p>BHV, slussning - BHV slussar vid behov föräldrar vidare till övriga delar av familjecentralen. Kommentar:</p>		
<p>Kurator - Kurator deltar i den öppna förskolan och i föräldragrupper för att nå föräldrar med tidigt stöd. Kommentar:</p>		
<p>Kurator: Kurator slussar vid behov föräldrar vidare till övriga delar av familjecentralen Kommentar:</p>		
<p>Öppen förskola - Förskollärare uppmärksammar (extra, speciellt) föräldrar och barn med behov av extra stöd. Kommentar:</p>		
<p>Öppna förskolan slussar - Öppna förskolan slussar vid behov föräldrar vidare till övriga delar av familjecentralen. Kommentar:</p>		
<p>Jämställdhet</p> <p>Deltagande - Verksamheten utformas så att alla föräldrar ska kunna delta. Kommentar:</p>		

<p>Information - Alla föräldrar får information om familjecentralens alla verksamheter som stöd i föräldrarollen. Kommentar:</p>		
<p>Samverkan Förutsättningar för samarbete - Kunskap och respekt för yrkesgruppernas olika uppdrag visar sig i det vardagliga arbetet. Kommentar:</p>		
<p>Samverkan - Det övergripande samverkansavtalet är väl känt hos medarbetarna. Kommentar:</p>		
<p>Gemensamma mål - Det finns gemensamma uppföljningsbara mål för familjecentralens verksamhet som är väl kända hos medarbetarna. Kommentar:</p>		
<p>Uppföljning - De gemensamma målen följs upp regelbundet genom den årliga verksamhetsuppföljningen. Kommentar:</p>		

Bilaga 5

Instruktion självreflektion

Självreflektionsinstrument för familjecentraler

Det här är ett diskussionsunderlag för att hitta förbättringsområden på familjecentralen. Påståendena kan användas för att se vilka områden som behöver utvecklas. Dessutom kan ni genom användandet fördjupa er i och följa upp olika områden från år till år.

Självreflektionsinstrumentet ger underlag som kan användas för både verksamhetsberättelse och verksamhetsplan.

Instruktioner för användande av självreflektionsinstrumentet:

Steg I – Individuell uppfattning

Var tycker du att ni på familjecentralen befinner er.

Steg II – Dialog inom personalgruppen

Nu följer en dialog där var och en får möjlighet att föra fram sin uppfattning om familjecentralens arbete enligt påståendena.

Syftet är att ni genom samtal ska bredda och fördjupa olika kvaliteter i verksamheten som i forskning och utvärderingar har visat sig vara viktiga för föräldrar och barn.

Steg III – Gemensam uppfattning av arbetet enligt varje påstående

Syftet här är att när olika uppfattningar diskuteras, ökar medvetenheten om era inbördes olikheter och att ni lär av varandra. Arbetet att enas blir på så vis ett redskap för er i att förbättra verksamheten.

Enas om en gemensam uppfattning.

Steg IV – Förbättringsåtgärder

Vad vill ni förbättra och hur?

Diskutera och välj några förbättringsområden.

Formulera gärna ett eller flera mätbara mål som ni kan följa upp.

Det kan läggas in i verksamhetsplanen för året.

Steg V - uppföljning

Hur vill ni följa upp arbetet?

Besluta er för när och hur ni ska följa upp mål. Det kan vara genom en ny självreflektion, föräldraenkät, dokumentation av arbetet etc. Gör uppföljningen så enkel att den blir hanterbar.

Resultaten från uppföljningen ska läggas in i verksamhetsberättelsen för året.

Bilaga 6

Årshjul familjecentraler

Årshjul fyll i aktuellt år

Månad	Ansvarig
Januari Självreflektion Gå igenom årshjulet	Samordnare Ledningsgruppen
Februari Verksamhetsberättelsen lämnas in 28/2	Samordnare
Mars Ledningsgruppen sammanställer verksamhetsberättelsen Planera sommarsemester Godkänna sommarsemestrar Överenskomma och godkänna gemensam plan	Ledningsgruppen Samordnare Resp. verksamhets chef Ledningsgruppen
April Ledningsgruppen gör verksamhetsbesök	Ledningsgruppen
Maj Ledningsgruppen gör verksamhetsbesök Familjecentralens dag FFFF:s årliga konferens	Ledningsgruppen Samordnare Ledningsgruppen
Juni	
Juli	
Augusti	
September Hälsovecka v.39. planera aktiviteter Tillsammans titta igenom samverkansavtalet. Gå igenom rutiner kring hot/våld, säkerhet på FC	Samordnare Samordnare Samordnare
Oktober Ledningsgruppen gör verksamhetsbesök med arbetsmiljörund	Ledningsgruppen
November Ledningsgruppen gör verksamhetsbesök Barnkonventionens dag (vecka) Planera aktiviteter Uppmärksamhetsveckan (alkohol) Planera aktiviteter Föräldraenkät ska delas ut v.45-46	Ledningsgruppen Samordnare Samordnare Samordnare
December Självreflektion	Samordnare

Bilaga 7

Nationell beskrivning av samtliga kompetenser inom en familjecentral

Socionomen på familjecentralen – [Nationell beskrivning](#)

Pedagogen på familjecentralen – [Nationell beskrivning](#)

Barnhälsovårdssjuksköterska på familjecentralen – [Nationell beskrivning](#)

Barnmorskans roll på familjecentralen – [Nationell beskrivning](#)